

Intervju med Arthur Skarpsvärd

Intervjuare: Pajala ABF med

Hugo Pekkari (I) och Henrik Keski kangas

Plats: Hos Arthur Skarpsvärd i Käymäjärvi

Intervjuare(I): Miltäs tuntu uittoon lähteminen?

AS: Sinne oli hauska kyllä lähteä. Sen tiesi, että siellä on luja työ. Olosuhteet ei olleet hyvät.

I: Oliko teillä asuntoja jokivarressa?

AS: Kyllä se oli enempi kehnosti. Siellä oliko asunnoita, mutta ei silloin alussa. Kyllä se "loijola" yötä olthiin.

Muistan kerran, että olimme Kaakkurikosken niskalla yötä törmän päällä. Kivikankaan Kalle-vainaki oli. Hän laitto valkean, loijon, korkeammalle. Hän sano, että meän häätyy maata matalemmalla. Siellä on lämpimämpi.

Kyllä siihen oli perrääki tiettenki, mutta kylmä se oli vielä sittenki.

I: Kyllä se luntakin tuli maahan joskus, kun loijola maathiin. Mie muistan kuitekki, että se bruukasi senki tehjä.

AS: Kyllä se tuli usseinki sitä lunta. Aika laillaki. Kyllä ne on olleet kurjia yösijoja.

I: Sulla oli pieni maanviljelys ja elläimiä kotona?

AS: Meillä on ollu tässä joku lehmä. Se on ollu vaimon päällä lehmitten hoito. Lapset on olleet kans. On ollu kyllä paljon töitä. Pakko oli "freistata" kaikela laila.

I: Te olitte useamman viikon aina uitossa Käymäjoella?

AS: Välistä meni pitemphäänkin. Saatto mennä useampiki viikko, kun jou'uthiin tammeamhaan ja oottamhaan vettäki. Välistä se meni jou-tuinkin, kun passasi hyvät kevät.

I: Lanttia sai vähäsen kuitenkin?

AS: Joo, lanttia sai vähän.

I: Minkä ikäsennä aloit uithoon?

AS: Mie olen alkanu nuorena, siinä 13 - 14 ikäsennä. Meän isä myi ommaa mettää. Puut ajethiin jokheen tammele. Siittä uitethiin. Se arvas vielä tulla niin kuiva kevät, että ei ollu vettä.

Oli kauhea vesi ensinnä, mutta lumenlähtö tuli niin aikosin. Vesi meni, eikä siihen matkaan keritty puitten kans. Sitten jälkheen alethiin uittamhaan. Se kyllä anto vähän "baakslaskia".

Kyllä ne jou'uit "pankhoon", että ne sait rahhaa, kesäleipää. Jos oikein muistan, se ei ollu kuin 25 äyriä kuutiojalka, ja se oli Haaparannalle saakka räknätty.

I: Tämä joki oli kuitenkin silloin jo uittoyhtiön joki olemassa?

AS: Ei se ollu uittoyhtiön jokekhaan vielä silloin. Siinä ei ollu tammeakhaan. Siinä oli vanha lautatammi, joka oli sen aikhainen kun siinä oli mylly ollu.

Eihän sillä tammela piättännyt vettä minkhään vertaa. Sen jälkheen kun uittoyhtiö otti sen halthuun, niin se korjasi joen, ja laitto tammet siihen. Silloinhan joki kivitettiin, laitettiin kiviarkkuja. Rannat korjattiin.

I: Sitä sanottiin "hätäaputyöksi".

Millä muilla joilla sie olet ollu uitossa?

AS: Olen ollu Ainattijoella. Met ostima Shulberilta postin.

Sen me ajoima Ainattijoelle. Ensimmäisenä me ajoimme sen Kuusiniemen vähän päälle ensi kevväinä vähäsen plassin. Sitten me ajoima Ainattijärvheen toisena kevväinä. Se oli pitkä uitto, mutta se passas kyllä tuuria. Se oli niin hyvät veet.

Se oli niinko hauskinta kevättä Ainattijärvellä olo, kun Huhtasen Hermannilla oli kans siinä plassi Kuusiniemessä.

Se oli tieten sama kevät. Se oli sielä muilla lovikkalaisilla, oliko se Lässän Jaako. Hän oli niinko cheeffinä. Met sekkainuimma yhteen puitten kans. Koskenmukan Luura oli sopiva mies. Se tuli aina meän loijolle, eikä menny lovikkalaisten kans. Net kiusasit sitä vishiin.

Hän muisteli Ameriikasta. Hän oli ollu Ameriikassa. Hän oli ollu jonkunlaisessa ruokalassa tai jossakin huvipaikassa. Siinä oli semmonen ikkuna, josta hääty käyä tahtomassa ruokaa tai kahvia. Hän meni ja pisti pään ikkunasta sisälle. Silloin lunka puotettiin kaulan pääle, ettei hän saanu pääätä pois. Hän sano, että 30 huuraa kävi silloin haistattamassa vittua. Voi saatana, se haisi sitten pahalle!

He, he, he!

I: Ei se ollu Ainattijokikhaan uittoyhtön jokia?

AS: Ei ainakhaan.

I: Olethan sie ollu Kolkon joellaki?

AS: Olen kyllä käyny siinäki. Mutta en ole ko yhtenä kevväinä ja ja täälä hyvin suupuoleessa. Ne ajethiin siihen sinä talvena. Mäki Ikalta otethiin ajo. Met saima käyä uitossa siinä kansa. Mutta se ei ollu pitkäällinen.

I: Kuinka te menittä sinne?

AS: Jalkasin vaan tästä yli vaaroitten. Milläpä silloin!

I: Sieki, joka olet niin nuorena alkanu, eihän kengätkään olleet niin hyvät niinkuin tähän aikaan?

AS: Ehei! Kyllä ne nahkasaappaat olit enempi kehnot. Net sai usseinki niin tulisen huonot, että kun seiso vetheen, eihän se tullu paljon kostetta toiselle puolelle. Vesi huilaa läpi.

I: Kyllä se oli huono puitten päällä pysyä, jos puut olit jäässä ja lumessa.

AS: Kyllä se oli kehno. Ei kuitenkaan sattunut omituisia tapahtumiaakaan kuitenkaan. Että olis pahemmin jökkeen menny. Kyllä se on selvä, että sielävähän "kruplithiin".

I: Kyllä sieki tietenkä rinnoista saakka kastuit?

AS: Joo, kyllä se nyt semmosia on tapahtunnu.

I: Mutta ei kuitenkaan isompia vahinkoja?

AS: Ei se vain ole passanut tulheen vahinkoita.

I: Oleks sie koskhaan ollu kaplausten päällä töissä? Kun järvellä on työnnetty puita alle jälkheen kun tammi on rakennettu?

AS: Mie en ole siinä ollu koskhaan. Meän saki viethiin aina alemmaksi koskhiin. Koskipaikhoin kattelheen, vonkamiehiksi. Nämä ensimmäiset kosket olit aika pystyt, kuten Kaakkurinkoski ja Kurkkio.

I: se oli tietenkä kova vaarinpito, jokka siinä olit kaplausten päällä töissä ja työnsit puita tammen reiästä alle. Jos näki esimerkiksi lipun, niin silloin häätty topata laskun.

AS: Niilä tietenkä voi olla siinä merkkiä, että net toppasit jollakin lailla, mutta en mie usko siinä sitä lippuhoitoa. Nehän on jossakin paikoin käyttäneet lippua.

HK: Joo, mutta se oli vanhaasseen aikaan kanki elikkä "puossakan" varsi poikittain.

I: Sekin on ollut vanhaasseen aikaan, kun piethiin punanen vaate tai valkoinen vaate.

AS: Joo joo, missä se kerran näky. Mutta tuossakhaan, mie usko, että sieltä olis näkynykhaän. Se on selvä, että siinä oli miehiä kosken päällä ja suvannolla, että se sana kulki, että net voit näyttää tammele, että heittää laskemasta.

I: Muistakko sie nimiä niile kampeille, kun "kaplauksia" tehtiin. Kaplauksehan piti olla monta puuta leveät, missä ihmiset tehit töitä. Että se kesti seisoa. Muistakko sie nimiä niile kampeille, mistä net tehtiin?

AS: Kyllä mie net olen kuullukki ja muistanki joskus, mutta eikös siinä olheet jonkulaiset "sinkilöt"?

I: Se tehtiin vittoila. Vankoila vittoila puut siiothiin yhteen kiini. Se hakathiin sen levykäinen puukappale, semmönen hoikempi puukappale, että kaplauksesta tuli leveä. Se panthiin poikittaisin puitten pääle.

Siihen köytethiin vittala puut kiini. Sitä kappaletta, joka panthiin puitten pääle, sanothiin "ruoteriksi". Sitten veistethiin kiilat, jolla se otethiin ja veethiin lujalle vitta, että ne tartuit kauhean hyvin. Se oli "nooru".

AS: Ennenhän tehtiin "kopukoita" sillä lailla. Kaskila ja kiila lyöthiin. Kiilan ja puun nimeä en olis muistanu.

I: Kiilat olit "noorut" ja "rooterit", jotka tulit siihen pääle, se poikkipuu. Ne on olheet samat nimet Suomessa ja Ruottissa.

AS: Sittenhän on alettu nauiloila naulaahmaan viimeksi.

I: Joo, mutta se on ollut kauhean uenaikhaista hoitoa, kun nauiloja on alettu käythään.

AS: Joo, shän oli joutusampaa.

I: Sehän häythyim alkaa nauiloila tekemään. Ne ihmiset, jokka saatoit vittoja vääntää, lopuit!

Kunkas ruokalaukussa oli sorttia?

AS: Kyllä net olit enempi sortittomat ne evhät. Voita ja leipää ja jos sattu, niin kuivaa lihaa. Mutta tässäkin KÄymäjoella voi maitoa hakea kotoa. Kiiseliä brukathiin keittää kyllä. Sitten oli yksi vellisortti, jota kuttuthiin "flyyrinkiksi".

Keitethiin vain paljas vesi ja sitten tehtiin nisujauhoista suurus eri vetheen. Kun vesi kiehu, kaaethiin nisujauhosuurus vetheen, että se kiehu, sokkeria panthiin kans. Se tuntuki aika somalta, kun oli ollu kauon kuivilla ruo'illa.

I: Paistethiinko koskhaan pannussa pannukakkua?

AS: Kyllä sitäki vain tehtiin. Niitä sanothiin "plätiksi". Eihän se niin väkevä ollu, kun vetheen tehtiin suurus, mutta voirasvassa paistethiin. Makea vain oli ainaki se.

I: Kahvia oli nahkapüssissa. Siihen aikhaan ei ollu palasokkeria. Se topista särjethiin sokkeri.

Oleks ollu siinä myötä, kun jokisuilla tehtiin tili miehille. Alettiin korttipakalla kattomhaan, kelle se tili kuuluu?

AS: En ole juuri semmosessa sattunu olheen. Kyllä Kolkonjoella kun olima, siinä tehtiin tili. Se oli Fahlander ja Vesterbergin Sverni Kursujärven kämpällä. Net tehit meille tilin. Mutta siitä ei pantu pois kuin meän kylän saki ja siinä ny ei ollu miehiä niin paljon. Vain meän isä.

I: Eikä sitä isän kans kehannu alkaa korttia pellaahmaan!

AS: Ehei. Ei ne brukanheet minun aikana pelata korttia.

I: Kyllä se oli hauska, kun pääsi kotia ja oottaa, että sieltä kuitenkin vähäsen tulee rahhaa.

AS: Joo. Postissahan se brukasi viimi ajon tili tulla. Mutta eikös se ole jokivarsilla ennen tehty tili.

I: Eikös se ole ollu tavallista, kun on päästy suuhun, niin on tehty tili.

AS: Kun on vähennetty miehiä, niille on tehty ennen tili. Mutta jokisuulla on tehty niille viimisisillekki. Joo, niitähän panthiin roikkia pois.

I: Oli tarkka räkinki, että tulis halpa.

Muistakko, minkälainen tiimapalkka sulla oli?

AS: En ole varma, mitä me saima Kolkonjoella. Ensi kerran, mulla on muistossa, että maksettiin 40 äyriä tiimalta. Miehän olin alaikänen.

Mie muistan, mie olin Alton Unon kansa Kursujärven kämpälä. Met olima väsyksissä. Me menimä sängyn alle nukkumhaan. Pirtti oli täynä mieitä. Kun tuli meän tilivuoro, niin Westerbergin Syenni halusi nähä, minkä kokosia met olima, kun olima alaikäsiä. Silloin me hääyimä tulla sängyn alta pois ja nousta seisomhaan.

I: Ensimmäinen uittoaavtaali saathiin vuonna 1935. Vuonna 29 - 30 perustethiin ensimmäinen ammattiliitto Pajahlaan. Silloin vuonna 1935 nousi palkka 60 äyhriin.

Bandet tog slut.